

KORNIZA PËR PËRFSHIRJEN E BARAZISË GJINORE DHE PËRFSHIRJES SOCIALE NË HARTIMIN E POLITIKAVE TË REPUBLIKËS SË MAQEDONISË SË VERIUT

British Embassy
Skopje

UK International
Development

Partnership | Progress | Prosperity

Përmbajtja

Hyrje	3
Pse është e rëndësishme analiza e BGJPS?	4
Shembuj të vendeve me praktika të mira për analizën e BGJPS	6
Rreth kornizës për BGJPS	7
Përfitimet e aplikimit të kornizës BGJPS	8
Për kë është menduar korniza për BGJPS ?	8
Struktura e kornizës së BGJPS	9
Udhëzues me pyetje për analizën e BGJPS	10
PJESA E PARË: Arsyeimi për miratimin e politikës	11
Tabela 1: Vlerësimi i BGJPS i JUSTIFIKIMIT për miratimin e politikës	11
Vlerësimi i përgjithshëm i përfshirjes së BGJ në hartimin e politikave	13
Gjetjet dhe rekomandimet për përmirësimin e politikave nga perspektiva e BGJ	14
PJESA E DYTË: Zbatimi i politikës	15
Tabela 2: Vlerësimi i BGJPS i ZBATIMIT të politikës	15
Vlerësimi i përgjithshëm i përfshirjes së BGJ në zbatimin e politikave	17
Gjetjet dhe rekomandimet për zbatimin e politikave nga këndvështrimi i BGJPS	18
PJESA E TRETË: Monitorimi dhe vlerësimi i politikës	19
Tabela 3: Vlerësimi i BGJPS për MONITORIM DHE VLERËSIM të politikës	19
Vlerësimi i përgjithshëm i përfshirjes së BGJPS-t në zbatimin e politikës	20
Gjetjet dhe rekomandimet për monitorimin dhe vlerësimin e politikës nga perspektiva e BGJ	21
Fjalor i termave	22
Shtojca A: Vegël ndihmëse e pyetësorit për analizën e BGJPS	24
Tabela 1: Vlerësimi i BGJPS për JUSTIFIKIM për miratimin e politikës	24
Tabela 2: Vlerësimi i BGJPS për ZBATIMIN e politikës	26
Tabela 3: Vlerësimi i BGJPS për MONITORIM DHE VLERËSIM të politikës	29
Shtojca B: Semafori BGJPS – Një udhëzues i shpejtë për vlerësimin e politikave	30
Shtojca C: Lista kontrolluese për përfshirjen e BGJPS në politika	31
Bibliografia	33

Barazia gjinore dhe përfshirja sociale (BGJPS) janë thelbësore për arritjen e synimeve të zhvillimit të qëndrueshëm global. Një numër në rritje studimesh tregojnë se, duke përfshirë BGJPS në sfera të ndryshme të jetës shoqërore, përmirësohet shëndeti dhe mirëqenia sociale e njerëzve. Nëpërmjet aplikimit të duhur të konceptit BGJPS në hartimin e politikave kombëtare,¹ promovohet një kulturë e ndryshimeve pozitive në shoqëri, për t'iu përgjigjur në mënyrë adekuate dhe të drejtë nevojave socio-ekonomike të grave, grupeve të cënueshme dhe të marginalizuara. Për më tepër, ky koncept ka një vlerë thelbësore sociale, pasi analizon shkaqet themelore të cënueshmërisë sociale që kontribuojnë në pabarazitë gjinore dhe përjashtimin social. Këtu bëhet fjalë për norma kufizuese socio-kulturore, për shpërndarje të pabarabartë të pushtetit në baza të ndryshme dhe për institucione të dobëta që nuk mund t'u përgjigjen nevojave të grave dhe komuniteteve të cënueshme. Prandaj, është e nevojshme të promovohet koncepti i BGJPS në hartimin e politikave, në mënyrë që shteti të adresojë sfidat e grupeve më të cënueshme dhe të përpiqet për një zhvillim social gjithëpërfshirës të qëndrueshëm.

Koncepti i barazisë gjinore dhe përfshirjes sociale (BGJPS) i referohet shpërndarjes së pabarabartë të pushtetit midis njerëzve bazuar në seksin, gjininë, moshën, kapitalin, vendbanimin, përkatësinë etnike, aftësinë e kufizuar ose një kombinim të tyre (por duke mos përjashtuar arsyet e tjera të marginalizimit, në varësi të kontekstit social të vendit). Koncepti fokusohet në nevojën për të vepruar në mënyrë aktive në shoqëri për të balancuar sa më shumë marrëdhëniet e pushtetit, për të zvogëluar dallimet midis njerëzve dhe për të siguruar të drejta, mundësi, burime dhe respekt të barabartë për të gjithë individët, pavarësisht nga statusi i tyre shoqëror.

Integrimi gjinor² u miratua zyrtarisht si një strategji globale 30 vjet më parë nga Kombet e Bashkuara (OKB), gjatë Konferencës Ndërkombëtare për Gratë në Pekin në vitin 1995. Që atëherë, kjo strategji është aplikuar nga pothuajse të gjitha organizatat ndërkombëtare të zhvillimit gjatë zhvillimit të politikave dhe programeve të ndihmës për vendet në zhvillim, për të avancuar konceptet e barazisë gjinore dhe fuqizimit të grave. Sot, ka literaturë të gjerë në lidhje me integrimin gjinor, duke filluar nga deklaratat politike dhe konventat ndërkombëtare, përmes strategjive dhe planeve të veprimit rajonal dhe kombëtar, te doracakët, tekstet shkollore, udhëzuesit dhe veglat për vlerësim, vlerësimet, etj. Megjithatë, kohët e fundit, gjithnjë e më shumë organizata po përpiqen të lidhin strategjitë e "integrit" gjinor me koncepte të tjera të ngjashme si për shembull, "përfshirja", "diversiteti" ose karakteristika të tjera të identitetit, siç është për shembull "paaftësia". Mu ky koncept më i gjerë që është marrë si bazë për përgatitjen e kornizës me të cilën analizojmë politikën dhe programet nga këndvështrimi i barazisë gjinore dhe përfshirjes sociale, në vend që të trajtohen politikën vetëm përmes gjinisë, siç është rasti me "mainstreamingun" gjinor.

¹ Ai u referohet programeve, planeve të veprimit, strategjive, rregulloreve dhe dokumenteve të tjera të miratuara si akte nga organet e qeverisjes kombëtare ose lokale.

² Ang. Gender Mainstreaming.

Pse është e rëndësishme analiza e BGJPS?

Barazia gjinore është një e drejtë e rëndësishme e njeriut dhe është një nga kushtet kryesore për zhvillimin, përparimin dhe stabilitetin e çdo shoqërie. Për të kuptuar pse analiza BGJPS është e rëndësishme në zhvillimin e politikave, më poshtë jepen fakte rreth kontekstit në të cilin jetojmë, në botë dhe në vendin tonë, të cilat i pasqyrojnë pabarazitë dhe shpërndarjen e pabarabartë të pushtetit, si dhe aksesin e njerëzve në mundësitë.

Personat me aftësi të kufizuara janë ndër grupet më të varfra, më të cenueshme dhe më të marginalizuara në shoqëri. Ata shpesh janë të përjashtuar nga jeta ekonomike dhe sociale dhe nuk kanë akses të barabartë në arsim, mbrojtjen shëndetësore, transport publik, punësim dhe ngjarje kulturore. Shkalla e punësimit të personave me aftësi të kufizuara në nivel global është rreth 44%.³

Në kushtet e krizave humanitare (fatkeqësi natyrore, luftëra, migrame), probabiliteti i vdekjes së personave me aftësi të kufizuara është dy deri në katër herë më i lartë në krahasim me popullsinë e përgjithshme.

Në nivel global, gratë përfaqësojnë 22.5%⁴ të parlamenteve kombëtare. Sistemet tradicionale të qeverisjes e pengojnë shumë aksesin dhe pjesëmarrjen e grave në organet vendimmarrëse në të gjitha nivelet e qeverisjes. Në vitin 2024, vetëm 13%⁵ janë ministre femra në Qeverinë e Republikës së Maqedonisë së Veriut. Në nivel lokal, që nga viti 2021, vetëm 2.5%⁶ janë zgjedhur kryetare komunash.

Në nivel global, një në tre gra/vajza janë viktime të dhunës fizike dhe/ose seksuale. Dhuna ndaj grave prish marrëdhëniet shoqërore ndërmjet njerëzve dhe i pengon gratë të arrijnë barazi sociale dhe ekonomike. Në vitin 2022, nga gjithsej 1117 krime në vend që kanë të bëjnë me dhunën në familje, në 79%⁷ të rasteve viktime kanë qenë gra.

Çdo ditë, rreth 800⁸ gra në botë vdesin nga shkaqe që lidhen me shtatzëninë dhe lindjen, të cilat mund të parandalohen dhe shmangen me kohë. Vetëm 33% e grave në Republikën e Maqedonisë së Veriut e vizitojnë rregullisht gjinekologun⁹.

³ World Health Organization, "World Report on Disability", Geneva, 2011. <www.who.int/disabilities/world_report/2011>

⁴ World Bank (2011), World Development Report 2012. <documents.worldbank.org/.../492221468136792185/Main-report>

⁵ Qeveria e Republikës së Maqedonisë së Veriut. <<https://vlada.mk/vlada-ministerstva>>

⁶ Reaktor, "Zgjedhjet lokale 2021. Pasqyrë e listave të kandidatëve për kryetarë komunash dhe të zgjedhurve nga këndvështrimi gjinor." Nëntor 2021.

<https://reaktor.org.mk/wp-content/uploads/2021/11/analiza_od_rodov_aspekt_lokali_izbori.pdf>

⁷ Ministria e Punëve të Brendshme e Republikës së Maqedonisë së Veriut, "Dhuna në familje në vitin 2022".

<<https://mk.voanews.com/a/tepanja-siluvanja-kidnapiranj-zagrizuvacki-sostojbi-so-semejnoto-nasilstvo/7006568.html>>

⁸ UNICEF. <<http://data.unicef.org/topic/maternal-health/maternal-mortality/>>

⁹ Fondi për sigurim shëndetësor i Republikës së Maqedonisë së Veriut. "Raporti Vjetor 2022", 2023.

<<https://fzo.org.mk/sites/default/files/2023-06/godisen-izvestaj-2022.pdf>>

Në nivel global, rreth 50% e grave të afta për punë janë të punësuar, krahasuar me 77% të burrave.¹⁰ Gratë vazhdojnë të punojnë në punë me pagë të ulët dhe mesatarisht fitojnë ndërmjet 70-90% të asaj që fitojnë burrat. Gratë mund të rrisin të ardhurat e tyre me 76%¹¹ nëse kapërcehet hendeku në pjesëmarrjen në tregun e punës dhe hendeku i pagave midis burrave dhe grave. Nëse kjo ndodh, ajo do t'i sjellë botës një vlerë globale prej 17 trilion dollarësh. Në Republikën e Maqedonisë së Veriut, 38,3% e të punësuarve janë gra, dhe vetëm 19% e grave janë punëdhënëse.

Mesatarisht, gratë shpenzojnë 3 orë më shumë për kujdesin në shtëpi dhe familjen sesa burrat në vendet në zhvillim dhe 2 orë më shumë në ditë në vendet e zhvilluara. Në nivel global, gratë kryejnë pjesën më të madhe të punës së kujdesit të papaguar dhe paguhen vetëm 25-50% të orëve totale që punojnë duke u kujdesur për shtëpinë dhe familjen.¹² Gratë në Republikën e Maqedonisë së Veriut përbëjnë 66,4% të punëtorëve të papaguar të familjes, me dallime shumë më të theksuara në zonat rurale.¹³

Me përkeqësimin e klimës dhe ndryshimet klimatike, rreziqet për njerëzit më të cenueshëm në shoqëri po përshpejtohen.

¹⁰ 15 Government of Australia, Department of Foreign Affairs and Trade, Gender equality and women's empowerment strategy, February 2016.

¹¹ Actionaid, 2015, "Close the Gap! The cost of inequality in women's work," p. 9.

¹² UN Grate. <<http://www.unwomen.org/en/what-we-do/economic-empowerment/facts-and-figures>>

¹³ Enti Shtetëror i Statistikave të Republikës së Maqedonisë së Veriut. "Gratë dhe burrat në Maqedoninë e Veriut", 2021. <[https://www.stat.gov.mk/publikacii/2021/Gender % 202021.WEB.pdf](https://www.stat.gov.mk/publikacii/2021/Gender%202021.WEB.pdf)>

Shembuj të vendeve me praktika të mira për analizën

Fondi për Konflikte, Stabilitet dhe Siguri (Conflict, Stability and Security Fund – CSSF) u krijua nga Qeveria e Britanisë së Madhe në vitin 2015 për të ofruar një përgjigje gjithëpërfshirëse për të adresuar sfidat më komplekse që lidhen me sigurinë kombëtare dhe për të promovuar paqen dhe stabilitetin ndërkombëtar. Në punën e tij, ai angazhohet të raportojë mbi kontributet programatike dhe angazhimet financiare për barazinë gjinore dhe përfshirjen sociale përmes projekteve/programeve të zbatuara përmes fondeve të ndihmës së Qeverisë së Britanisë së Madhe. Korniza operationale | e detyron Fondin të monitorojë përfshirjen dhe ndikimin e aktiviteteve të tyre (nëpërmjet asistencës ndërkombëtare) te njerëzit që mbrohen veçanërisht sipas Aktit të barazisë (Equalities Act) në Britaninë e Madhe. Markerit BGJPS (Gender Equality and Social Inclusion) është një politikë e veçantë e miratuar nga CSSF që lejon monitorimin e shpenzimeve financiare të vazhdueshme për barazinë gjinore në përputhje me mbështetjen financiare të qeverisë për zhvillimin ekonomik të vendeve në zhvillim.

Markeri BGJPS është i disponueshëm në

<https://assets.publishing.service.gov.uk/media/66670bb43d0e9a43f75f63cb/ISF_BGJPS_Marker_Guidance_.pdf>

Në Nepal, është formuar një grup i posaçëm pune për barazinë gjinore dhe përfshirjen sociale, i cili përbëhet nga disa partnerë kombëtarë dhe ndërkombëtarë. Ai përfaqëson një platformë mësimi dhe koordinimi për të mbështetur shtetin në integrimin e barazisë gjinore dhe përfshirjes sociale në politikat kombëtare. Anëtarët e grupit besojnë se, megjithëse BGJPS është një koncept kompleks, kur kuptohet dhe funksionalizohet mjaftueshëm brenda kontekstit specifik kulturor, historik dhe socio-ekonomik, ai mund të ketë një ndikim të madh në ndryshimin e shoqërisë në një shoqëri më të drejtë dhe më gjithëpërfshirëse. Ky grup ka përgatitur një Kornizë të përbashkët konceptuale disa vite më parë, e cila është pranuar nga Qeveria e Nepalit. Qëllimi i kësaj kornize është të forcojë qasjen e koordinuar ndaj zhvillimit të vendit nga perspektiva e përfshirjes sociale dhe barazisë gjinore. Megjithëse Nepali ka bërë përparim të rëndësishëm në adresimin e çështjeve të barazisë gjinore dhe përfshirjes sociale në vitet e fundit, një pjesë e madhe e popullsisë vazhdon të diskriminohet për shkak të gjinisë, identitetit gjinor ose statusit të tyre social.

Korniza konceptuale për barazinë gjinore dhe përfshirjen sociale është e disponueshme në

<[https://un.org.np/sites/default/files/doc_publication/201901/BGJPS %20Framework_English %2020.07.2017_opt.pdf](https://un.org.np/sites/default/files/doc_publication/201901/BGJPS%20Framework_English%2020.07.2017_opt.pdf)>

Rreth kornizës për BGJPS

Kjo kornizë është hartuar në formën e një udhëzuesi, me pyetje, që do t'u mundësojë atyre që e zbatojnë të analizojnë dhe vlerësojnë përfshirjen e konceptit BGJPS në politikën e shtetit. Korniza mund të përdoret gjithashtu në procesin e përgatitjes së një politike specifike që analizon problemet, nevojat dhe pritshmëritë e grave dhe grupeve të tjera të cenueshme shoqërore për çështje të ndryshme sociale. Korniza nis nga fakti se gjinia njihet shoqërisht si një nga faktorët e shumtë të marginalizimit. Faktorë të tjerë të marginalizimit përfshijnë (ndonëse jo shterues dhe të varur nga konteksti social i vendit) paaftësia, mosha, statusi martesor, përkatësia etnike, besimet fetare, orientimi seksual dhe identiteti gjinor. Qëllimi përfundimtar i aplikimit të kornizës është të shihet se si politika do të arrijë ndryshime pozitive në jetën dhe mirëqenien e grave dhe komuniteteve të tjera të cenueshme. Për më tepër, zbatimi i tij mundëson identifikimin e qasjeve dhe masave specifike për të kapërcyer pabarazitë gjinore dhe për të përcaktuar strategji që nxisin pjesëmarrje më të madhe dhe fuqizim të grupeve të cenueshme të qytetarëve.

Duke qenë se as gratë dhe as burrat nuk janë grupe homogjene dhe për më tepër, marrëdhëniet gjinore kryqëzohen¹⁴ (ndërthuren) me themele të ndryshme që dalin nga identiteti social i njerëzve (feja, mosha, gjendja shëndetësore, përkatësia etnike, orientimi seksual, etj.), analizimi i këtyre marrëdhënieve shman rrezikun e përforsimit të pabarazive ekzistuese dhe të kufizimeve që parandalojnë kategoritë më të mëdha shoqërore të grave dhe qytetarëve. Në fund të fundit, zbatimi i kornizës do të forcojë rëndësinë, efektivitetin dhe ndikimin e politikave kombëtare dhe lokale nga perspektiva e barazisë gjinore dhe përfshirjes sociale. Korniza bazohet dhe përshtatet nga dokumentet ekzistuese ndërkombëtare mbi analizën e BGJPS në programe dhe projekte të ndryshme ose në strukturat e menaxhimit në organizata të ndryshme. Pyetjet duhet të trajtohen si një kornizë bazë, me paralajmërimin se burime të tjera mund të përdoren për të arritur një komplementaritet më të madh gjatë vlerësimit të shkallës së integritetit të BGJPS në politikën në analizë.

Me zbatimin e kornizës për BGJPS, njeriu përpiqet të shmangë stereotipat e përbashkëta sociale dhe përgjithësimet e nevojave të individëve të ndryshëm. Korniza njeh dhe respekton faktin se përvojat e jetës së grave dhe burrave ndryshojnë – dhe për këtë arsye qëndrimet, nevojat dhe prioritetet e tyre gjithashtu do të jenë të ndryshme. Teoria BGJPS pranon se qasjet identike për të gjithë njerëzit nuk mund të jenë efektive në plotësimin e nevojave të ndryshme të grave, burrave dhe grupeve të rrezikuara sociale të qytetarëve.

¹⁴ Ndërsektorialiteti ofron një mënyrë të re të menduarit për kompleksitetet që lidhen me barazinë gjinore dhe përfshirjen sociale. Nuk është një qasje që do të na japë përgjigje përfundimtare për problemet sociale të njerëzve, por përkundrazi riformulon të kuptuarit tonë për marginalizimin e lidhur me gjininë dhe barazinë gjinore, ndërsa "krijon hapësirë për të menduarit reflektues dhe angazhim kritik". Zbatimi i "syzeve" ndër-sektoriale ndihmon në lidhjen e të drejtave të njeriut me forma të shumta diskriminimi të përjetuara nga njerëzit, kryesisht gratë dhe grupet e cenueshme sociale dhe të marginalizuara.

Përfitimet e aplikimit të kornizës BGJPS

Qëllimi që duam të arrijmë duke aplikuar kornizën është të rekomandojmë aktivitete (veprime) specifike që do të avancojnë përgatitjen, zbatimin dhe monitorimin e politikave në nivel kombëtar ose lokal. Duke vepruar kështu, me kornizën:

- do të identifikohen mundësi për të reduktuar pabarazitë gjinore dhe të tjera dhe për të forcuar nevojat e grave dhe njerëzve që janë të varfër, të cenueshëm social ose i përkasin një komuniteti të marginalizuar;
- do të kuptohet niveli i përputhshmërisë së politikës me legjislacionin kombëtar për barazinë gjinore dhe me politika të tjera përkatëse që kanë rëndësi strategjike dhe trajtojnë barazinë gjinore dhe përjashtimin social;
- do të kontribuojë në sigurimin e më shumë të dhënave dhe fakteve të bazuara në fakte, të cilat nevojiten për financimin e duhur në zbatimin e politikave.

Për kë është menduar korniza për BGJPS ?

Kjo kornizë synohet të përdoret nga përfaqësues të organeve të ekspertëve, komisioneve, grupeve të punës për barazinë gjinore brenda pushtetit kombëtar dhe lokal dhe nga persona përgjegjës për barazinë gjinore në ministri dhe organe të tjera të administratës shtetërore. Korniza mund të përdoret gjithashtu nga autoritete dhe organe të tjera të caktuara nga institucionet e sistemit ose grupet ndër-sektoriale që kanë kapacitet dhe përvojë në kryerjen e analizave gjinore. Së fundi, kjo kornizë mund të përdoret nga organizata të tjera, përfshirë sektorin e shoqërisë civile (me disa përshtatje), si një vegël për vlerësimin e ndikimit të BGJPS në programe, rregullore, projekte dhe struktura qeverisëse.

Përpara se të fillohet me analizën e BGJPS (qoftë një politikë, projekt apo program) pyesni veten për këto që vijnë: (këto pyetje/deklarata mund të kenë një ndikim frymëzues tek anëtarët e grupit për të arritur një cilësi më të mirë të analizës dhe për të integruar plotësisht konceptin e BGJPS në politikë):

1. Cili është stereotipi më i zakonshëm në lidhje me barazinë gjinore apo një grup të marginalizuar në shoqëri, apo në vendin tuaj të punës dhe cilat janë efektet e këtyre stereotipave?
2. Identifikoni një sfidë për barazinë gjinore në shoqëri ose në vendin e punës dhe shpjegoni ndikimet e një pabarazie të tillë.
3. Përshkruani një situatë në të cilën disa persona përjashtohen nga mundësia për të marrë një shërbim të caktuar publik ose pengohen nga zhvillimi profesional, cilat janë arsyet e kësaj situatë dhe cilat janë pasojat.
4. Shpjegoni se si përvojat tuaja profesionale dhe personale kanë ndikuar në pikëpamjet dhe qasjet tuaja për të kuptuar dhe punuar në çështjet që lidhen me gjininë dhe përfshirjen e grupeve të cënueshme dhe të marginalizuara.
5. Përshkruani një nga reagimet më të zakonshme midis kolegëve tuaj kur përmendet termi “gjinia” ose “barazia gjinore” dhe shpjegoni se çfarë nënkuptojnë ata me reagimet/deklaratat e tyre?

Struktura e kornizës së BGJPS

Korniza përbëhet nga tre kapituj, të cilët lejojnë një rishikim cilësor të politikave të shtetit nga një këndvështrim i BGJPS:

1. Arsyetimi për miratimin e politikës
2. Zbatimi
3. Monitorimi dhe vlerësimi i politikave.

Për çdo kapitull, jepet një vlerësim i përgjithshëm i përfshirjes së barazisë gjinore dhe përfshirjes sociale në politikë – duke zgjedhur një nga gjashtë kategoritë e shënuara 0, 1, 2, 3, 4, 5. Gjithashtu, në një seksion përmbledhës narrativ, janë paraqitur gjetjet dhe rekomandimet kryesore. Korniza përfshin gjithashtu një aneks me një fjalorth të termave kyç që lidhen me barazinë gjinore dhe përfshirjen sociale.

Udhëzues me pyetje për analizën e BGJPS

Në këtë seksion vijnë pyetjet që ofrojnë udhëzime se si të integrohen parimet e BGJPS-t gjatë krijimit ose rishikimit të politikave. Pyetjeve në secilin nga tre kapitujt përgjigjet me Po, Jo dhe Pjesërisht. Grupi/personi përgjegjës për analizën, në rast të përgjigjeve Jo dhe të Pjesërisht, duhet të rekomandojë veprime kyçe për të forcuar parimet e BGJPS në politikë. Në rastin e përgjigjes PO, nuk është e nevojshme të jepni rekomandime, por nuk përjashtohet që ekipi/personi të vendosë ndryshe. Pyetjet janë të përgjithshme dhe duhet të trajtohen si një udhëzues bazë për analizë, pavarësisht nga përkatësia sektoriale e politikës (p.sh., politika sociale, arsimi, shëndetësia, kultura...). Në fund të çdo kapitulli përgatitet një përgjigje përmbledhëse (përmbledhje e shkurtër) në çfarë mase dhe në përputhje me përgjigjet, koncepti BGJPS përfshihet në politikën që analizohet. Në përmbledhje, grupi/personi përcakton aktivitetet prioritare se si të përmirësohet cilësia e politikës në kapitullin e dhënë, në mënyrë që parimet e barazisë gjinore dhe përfshirjes sociale të mbulohen sa më mirë, si dhe rendit ndërhyrjet prioritare.

E rëndësishme:

Çdo politikë, program apo projekt mund t'i nënshtrohet analizës gjinore, pavarësisht se cilit sektor i përket. Termi "I pazbatueshëm" nuk përdoret në kornizën për BGJPS.

PJESA E PARË:

Arsyetimi për miratimin e politikës politike

Tabela 1: Vlerësimi i BGJPS i JUSTIFIKIMIT për miratimin e politikës

Pyetje për verifikim	PO/JO/ PJESËRISHT	Shpjegimi
1. A trajton analiza e problemeve dhe sfidave për hartimin e politikave edhe situatat e ndryshme të grave, burrave dhe grupeve të marginalizuara? Në vlerësim, merrni parasysh nevojat sociale, kulturore, ekonomike dhe politike.		
2. A përfshin analiza e problemeve gjetje nga hulumtimi apo të dhëna statistikore kombëtare që identifikojnë pabarazitë gjinore apo diskriminimin social?		
3. A mund të lidhet tema(t) e rregulluara në politikë me sfidat apo mospërputhjet që lidhen me pabarazinë gjinore dhe përjashtimin social të grupeve të caktuara të synuara?		
4. A përfshin analiza e arsyeve për miratimin e politikës të dhëna të ndara bazuar në seksin, gjininë, moshën, aftësinë e kufizuar apo arsye të tjera të cenueshmërisë sociale?		
5. Nëse nuk janë prezantuar të dhëna të ndara gjinore ose tjera në sqarimin e gjendjeve, a përmenden arsyet pse mungojnë këto të dhëna ¹⁵ ?		
6. A konsiderohet grupi i synuar, në kontekstin e politikës, i përjashtuar apo i marginalizuar nga aspekti social në vend? A mbështetet ky përfundim nga statistika dhe/ose fakte të bazuara në prova?		
7. A janë kapacitetet e institucionit kombëtar apo lokal që është kyç për zbatimin e politikës të përshtatshme dhe të zhvilluara mjaftueshëm për të qenë në gjendje të veprojnë në përmbushjen e nevojave të grupeve të cenueshme?		
8. A identifikon analiza e problemit rreziqet e mundshme që do të pengonin zbatimin e politikave dhe a ka një plan për tejkalimin e tyre, nëse ato lindin ¹⁶ ?		

¹⁵ Për shembull, se nuk ka të dhëna statistikore kombëtare, ose se disa tregues janë të pamjaftueshëm për t'u ndarë sipas seksit, gjinisë, aftësisë së kufizuar ose bazave të tjera.

¹⁶ Për shembull, në një mjedis ku janë rrënjësuar vlerat tradicionale për rolin e gruas në familje, burrat kundërshtojnë me forcë masat e komunës për organizimin e trajnimeve për gratë për të fituar aftësi të reja pune, me synim përfshirjen më aktive në tregun e punës.

Pyetje për verifikim	PO/JO/ PJESËRISHT	Shpjegimi
9. A janë analizuar kapacitetet e shoqërisë civile për të kontribuar aktivisht në avancimin e konceptit BGJPS në zbatimin e politikave?		
10. A ekziston një qasje ndër-sektorale kur analizohen problemet dhe nevojat e grupeve të synuara për të cilët synohet politika? A mendoni se analiza ndër-sektorale është mjaft gjithëpërfshirëse për të përmbushur nevojat e grupeve të cënueshme, grave dhe fëmijëve?		
11. A janë analizuar disa implikime buxhetore në vlerësimin e arsytimit të politikës?		

Vlerësimi i përgjithshëm i përfshirjes së BGJ në hartimin e politikave

Në tabelën e mëposhtme, është e nevojshme të shënohet me (X) një nga gjashtë kategoritë për cilësinë e justifikimit/kontekstin e miratimit të politikave nga këndvështrimi i barazisë gjinore (nëpërmjet konsensusit të arritur brenda grupit që kryen analizën).

Në përputhje me vlerësimin e marrë, grupi do të ketë një pasqyrë më të mirë të përgjithshme se si koncepti i barazisë gjinore dhe përfshirja sociale përfshihet në analizën e justifikimit të politikave/situatës.

Vlerësimi

Përshkrimi

☐

0

Në arsyetimin për miratimin e politikës **është përjashtuar plotësisht** analiza gjinore dhe nuk dihet se si politika mund të ketë ndikim në promovimin e barazisë gjinore, dhe gjithashtu ekziston rreziku i përforcimit të pabarazive gjinore.

☐

1

Në arsyetimin për miratimin e politikës përfshihen **disa aspekte** të analizës gjinore, por politika nuk paraqet rrezik për të gjeneruar pabarazi gjinore, edhe pse, nga ana tjetër, nuk është thelbësore për barazinë gjinore.

☐

2

Në arsyetimin për miratimin e politikës **ekziston mundësia** që politika të ketë ndikim në promovimin e barazisë gjinore, megjithatë sfidat dhe nevojat e grave, grupeve të cënueshme, si dhe institucioneve të sistemit nuk janë identifikuar në mënyrë specifike.

☐

3

Në arsyetimin për miratimin e politikës, analiza gjinore dhe nevojat dhe problemet specifike të grave dhe grupeve të tjera të cënueshme janë theksuar në mënyrë adekuate, por barazia gjinore nuk është një nga arsyet kryesore për miratimin e politikës, megjithëse ka **njëfarë** kontributi në promovimin e barazisë gjinore.

☐

4

Në arsyetimin për miratimin e politikës, **analiza gjinore dhe nevojat** dhe problemet specifike të grave dhe grupeve të tjera të cënueshme **janë shprehur në mënyrë adekuate**, por barazia gjinore nuk është një nga arsyet kryesore për miratimin e politikës, megjithëse ka **një** kontribut të rëndësishëm në promovimin e barazisë gjinore.

☐

5

Në arsyetimin për miratimin e politikës, barazia gjinore është një nga arsyet kryesore të miratimit të saj dhe ka rëndësi **themelore** në promovimin e barazisë gjinore.

Gjetjet dhe rekomandimet për përmirësimin e politikave nga perspektiva e BGJ

Kapitulli	Vlerësimi i përgjithshëm (Shënoni një vlerësim nga 0 në 5)	Gjetjet dhe rekomandimet Të jepet një shpjegim i shkurtër (përmbledhje) për vlerësimin e dhënë (shihni pyetjet kryesore më poshtë për t'ju ndihmuar me përmbledhjen e përgjithshme për këtë kapitull). Tregoni rekomandimet kryesore që do të forconin justifikimin për miratimin e politikave nga perspektiva e BGJPS.
Arsyetimi për miratimin e politikës		Gjetjet 1. Në çfarë mase përfshihen të dhënat dhe faktet e bazuara në fakte në shpjegimin e problemeve dhe situatave me të cilat përballen grupet qytetare me interes për BGJPS në politikë? 2. Cilat janë kapacitetet e organeve përkatëse shtetërore, organizatave të shoqërisë civile dhe aktorëve të tjerë që mund të kontribuojnë në promovimin e BGJPS në zbatimin e politikave? 3. Deri në çfarë mase përfshihet analiza ndër-sektorale gjinore në shtjellimin e sfidave dhe nevojave me të cilat përballen grupet e ndryshme të interesit për avancimin e BGJPS në politikë?? Rezyme e shkurtër (jo më tepër se 500 fjalë) Rekomandimet Tregoni aktivitetet kryesore që do të forconin rastin për hartimin e politikave nga perspektiva e BGJPS në përputhje me gjetjet kryesore në rezymenë. Клучни Rekomandimet

PJESA E DYTË:

Zbatimi i politikës

Tabela 2: Vlerësimi i BGJPS i ZBATIMIT të politikës

Pyetje për verifikim	PO/JO/ PJESËRISHT	Shpjegimi
1. A përfshihen aspektet e pabarazive gjinore dhe përjashtimit social në përcaktimin e objektivave të politikës?		
2. A janë masat e propozuara të politikave të ndërlidhura në mënyrë specifike me gjininë, barazinë gjinore dhe përjashtimin social?		
3. A ekziston mundësia që masat dhe aktivitetet e propozuara të kenë efekt të kundërt, pra të çojnë në një rritje të pabarazisë ose cenueshmërisë sociale?		
4. A mundësojnë masat dhe aktivitetet e propozuara forcimin e rolit dhe ndikimit të gruas në mjedis apo në shoqëri ¹⁷ ?		
5. A mundësojnë masat dhe aktivitetet e propozuara përmirësimin e statusit dhe kapaciteteve (aftësive, njohurive) të grupeve të cenueshme dhe të marginalizuara në mjedis apo në shoqëri ¹⁸ ? Cilët janë këto grupe dhe a kanë rëndësi të veçantë në përmbushjen e objektivave të përcaktuara të politikave?		
6. A renditen në politikë aktivitete dhe masa për përfshirjen e aktorëve të ndryshëm që do të forconin promovimin dhe avokimin e BGJPS-t në hapësirën publike ¹⁹ ?		
7. A janë përfshirë në politikë aktivitete për ndarjen dhe shkëmbimin e njohurive dhe përvojave ndërmjet aktorëve të ndryshëm për çështje me interes për BGJPS ²⁰ ? Apo, a përfshihen aktivitete për të vlerësuar çështjet specifike gjinore për të vlerësuar ndikimin e pabarazive gjinore në fuqizimin e grave apo grupeve të marginalizuara ²¹ ?		

¹⁷ Për shembull, të formohet një grup grash dhe të punohet për mbështetjen e tyre: në ndërtimin e aftësive për karrierën e grave, ofrimin e mundësive për gratë për të marrë pjesë në hartimin e politikave në nivel lokal dhe rritjen e ndërgjegjësimit publik të popullatës për të kapërcyer stereotipat gjinore. Këtu mund të flitet edhe për aktivitete të ndryshme për edukimin e burrave për barazinë gjinore, me synim përfshirjen e tyre aktive në promovimin e BGJPS.

¹⁸ Për shembull, përfshirja e personave me aftësi të kufizuara të ndryshme në përvetësimin e aftësive të punës, përmirësimi i stafit për mbrojtje shëndetësore për të punuar me personat me aftësi të kufizuara, rritja e aksesit në shërbimet sociale për emigrantët/refugjatët, rritja e përfshirjes së personave me aftësi të kufizuara në hartimin e politikave në nivel kombëtar.

¹⁹ Për shembull, organizimi i fushatave nga pushteti vendor dhe pjesëmarrja e saj e drejtpërdrejtë në uljen e stigmës dhe diskriminimit ndaj personave me aftësi të kufizuara.

²⁰ Për shembull, ndërmjet organizatave të shoqërisë civile dhe qendrave të punës sociale, për të përmirësuar parandalimin e dhunës në familje, mënyrën e referimit të viktimave dhe koordinimin më të mirë.

²¹ Për shembull, organizimi i një seminari me aktorë të ndryshëm për të diskutuar shkallën në të cilën plani i veprimit i komunës për punësim është efektiv në rritjen e pjesëmarrjes së grave në tregun e punës dhe çfarë duhet përmirësuar apo ndryshuar.

8. A paraqiten organizatat e shoqërisë civile si zbatuese të aktiviteteve të caktuara të politikave në përputhje me përvojën dhe ekspertizën e tyre në fushën e BGJPS? A është përfshirja e tyre adekuate për të arritur objektivat e politikës?		
9. A janë aktivitetet e politikave në përputhje me Ligjin për mundësi të barabarta për gratë dhe burrat dhe a kontribuojnë ato në zbatimin e tij? Nëse ka devijime ligjore, si mund të kapërcehen devijimet për të harmonizuar parimet BGJPS nga politika me rregulloren ligjore?		
10. A janë masat e politikave të përshtatshme dhe plotësuese me objektivat dhe aktivitetet e parashikuara në Strategjinë kombëtare për barazinë gjinore? A ka devijime të mëdha dhe si mund të kapërcehen ato për të përafëruar parimet e politikës BGJPS me Strategjinë kombëtare?		
11. A përfshihet një qasje ndër-sektorale në masat dhe aktivitetet e politikave, për t'iu përgjigjur në mënyrë adekuate nevojave të grupeve të ndryshme shoqërore ²² ?		
12. A përmenden burimet e financimit ose burime të tjera për zbatimin e aktiviteteve për avancimin e konceptit BGJPS brenda kornizës së politikave?		
13. A ka (dhe a janë ato adekuate) buxhete për ngritjen e kapaciteteve të organeve të administratës shtetërore apo hartuesve të politikave për çështje që lidhen me BGJPS?		

²² Për shembull, janë identifikuar veprime specifike për të përmirësuar aksesin në shërbimet gjinekologjike për gratë nga zonat rurale, krahasuar me gratë nga zonat urbane.

Vlerësimi i përgjithshëm i përfshirjes së BGJ në zbatimin e politikave

Në tabelën e mëposhtme, është e nevojshme të shënohet një nga gjashtë kategoritë për cilësinë e zbatimit të politikave nga këndvështrimi i barazisë gjinore (nëpërmjet konsensusit të arritur brenda grupit që kryen analizën).

Në përputhje me vlerësimin e marrë, grupi do të ketë një pasqyrë më të mirë të përgjithshme se si koncepti i barazisë gjinore dhe përfshirja sociale përfshihet në zbatimin e politikave.

Vlerësimi

Përshkrimi

☐

0

Gjatë zbatimit të politikës **janë plotësisht të përjashtuara** dhe nuk dihet se si politika mund të ketë ndikim në promovimin e barazisë gjinore, dhe gjithashtu ekziston rreziku i përforcimit të pabarazive gjinore.

☐

1

Gjatë zbatimit të politikës, përfshihen masa/ndërhyrje **të caktuara me ndjeshmëri gjinore, politika nuk konsiderohet se paraqet rrezik për të shkaktuar pabarazi gjinore, edhe pse, nga ana tjetër, nuk është thelbësore për barazinë gjinore.**

☐

2

Gjatë zbatimit të politikës, ekziston **mundësia që** politika të ketë ndikim në promovimin e barazisë gjinore, megjithatë, masat/ndërhyrjet nuk janë përcaktuar në mënyrë specifike dhe nuk janë siguruar buxhete/burime financimi që do të ndikojnë në grupet e cënueshme dhe institucionet e sistemit.

☐

3

Në zbatimin e politikës, masat dhe ndërhyrjet specifike gjinore mbulohen në mënyrë të kënaqshme, por pa buxhet/burime financimi, dhe përveç kësaj, barazia gjinore nuk është një nga arsyet kryesore për zbatimin e politikës, megjithëse ka **njëfarë** kontributi në avancimin e barazisë gjinore.

☐

4

Në zbatimin e politikës, masat dhe ndërhyrjet specifike gjinore mbulohen në mënyrë të kënaqshme, por pa buxhete/burime financimi, barazia gjinore nuk është një nga arsyet kryesore për zbatimin e politikës, megjithëse ka një kontribut të **rëndësishëm** në avancimin e barazisë gjinore.

☐

5

Në zbatimin e politikave, barazia gjinore është një nga objektivat kryesore dhe ka rëndësi **thelbësore** në promovimin e barazisë gjinore, e cila përfshin masat dhe ndërhyrjet specifike gjinore, si dhe buxhetet/burimet e duhura të financimit.

Gjetjet dhe rekomandimet për zbatimin e politikave nga këndvështrimi i BGJPS

Kapitulli	Vlerësimi i përgjithshëm (Shënoni një vlerësim nga 0 në 5)	Gjetjet dhe rekomandimet Të jepet një shpjegim i shkurtër (përmbledhje) për vlerësimin e dhënë (shihni pyetjet kryesore më poshtë për t'ju ndihmuar me përmbledhjen e përgjithshme për këtë kapitull). Tregoni rekomandimet kryesore që do të forconin justifikimin për miratimin e politikave nga perspektiva e BGJPS.
Arsyetimi për miratimin e politikës		Gjetjet 1. Deri në çfarë mase politika përfshin aktivitete ose masa specifike gjinore për të përmirësuar përfshirjen sociale të grupeve të caktuara të synuara? 2. Deri në çfarë mase rezultatet e këtyre ndërhyrjeve do të çojnë në ndryshime reale për gratë apo grupet e cënueshme, apo do të ndikojnë në ndryshime pozitive sociale? 3. Cila është përfshirja e organizatave të shoqërisë civile, grupeve të cënueshme, në zbatimin e aktiviteteve të politikave, apo është një qasje deklarative? 4. Deri në çfarë mase aktivitetet e parashikuara në politikën ndër-sektoriale, për të përmbushur nevojat e grupeve më të cënueshme? 5. Deri në çfarë mase respektohen buxhetet dhe janë adekuate për zbatimin e politikave, duke përfshirë forcimin e brendshëm të organeve shtetërore (qeverisjes lokale) përgjegjëse për koordinimin, zbatimin dhe monitorimin? Rezime e shkurtër (jo më tepër se 500 fjalë) Rekomandimet Tregoni aktivitetet kryesore që do të forconin rastin për hartimin e politikave nga perspektiva e BGJPS në përputhje me gjetjet kryesore në rezymenë. Rekomandimet kryesore

PJESA E TRETË:

Monitorimi dhe vlerësimi i politikës

Tabela 3: Vlerësimi i BGJPS për MONITORIM DHE VLERËSIM të politikës

Pyetje për verifikim	PO/JO/ PJESËRISHT	Shpjegimi
1. A parashikohet mbledhja e të dhënave sipas gjinisë, moshës, paaftësisë (ose formës tjetër të përjashtimit) për të vlerësuar efektivitetin e zbatimit të politikave të rëndësishme për BGJPS?		
2. A parashikon politika themelimin e një organi monitorues dhe vlerësues dhe nëse po, a përfshihen në mënyrë specifike aspektet BGJPS si pjesë e detyrave të tyre? A përfshihen gratë dhe grupet e marginalizuara në trup dhe në planin e monitorimit dhe vlerësimit të politikave?		
3. A parashikon plani i monitorimit takime rishikimi me aktorë të ndryshëm për të diskutuar nëse dhe në çfarë mase koncepti BGJPS është marrë parasysh në zbatimin e politikave?		
4. A janë treguesit në planin e monitorimit të ndjeshëm ndaj gjinisë dhe përfshijnë nevojat e grupeve të caktuara të cënueshme apo të marginalizuara? (A ka një qasje ndër-sektoriale se si vendosen treguesit që janë kuptimplotë për monitorimin e rezultateve të politikave?)		
5. A janë renditur mjetet për mbledhjen dhe analizimin e treguesve gjinorë dhe cili institucion është përgjegjës?		
6. A është planifikuar një vlerësim dhe rishikim periodik i politikës, për të vlerësuar ndikimin e saj në promovimin e BGJPS në afat të mesëm?		

Vlerësimi i përgjithshëm i përfshirjes së BGJPS-t në zbatimin e politikës

Në tabelën e mëposhtme është e nevojshme të shënohet një nga gjashtë kategoritë për cilësinë e monitorimit dhe vlerësimit të politikës nga këndvështrimi i barazisë gjinore (nëpërmjet konsensusit të arritur brenda grupit që kryen analizën).

Në përputhje me vlerësimin e marrë, grupi do të ketë një pasqyrë më të mirë të përgjithshme se si koncepti i barazisë gjinore dhe përfshirja sociale përfshihet në monitorimin dhe vlerësimin e politikave.

Vlerësimi

Përrshkrimi

☐ 0

Për monitorimin dhe vlerësimin e politikës **përrjashtohen plotësisht** treguesit gjinor për të vlerësuar se si politika do të kishte ndikim në promovimin e barazisë gjinore, dhe gjithashtu ekziston rreziku i përforcimit të pabarazive gjinore.

☐ 1

Për monitorimin dhe vlerësimin e politikave janë **përrfshirë disa** tregues gjinorë për monitorimin dhe zbatimin e politikës, por ato nuk janë të ndara dhe gjithëpërrfshirëse në mënyrë të kënaqshme dhe nuk ka plan për monitorimin dhe reflektimin e tyre, megjithatë, politika nuk konsiderohet të jetë një kërcënim për nxitja e pabarazive gjinore, ndonëse, nga ana tjetër, nuk është thelbësore as për barazinë gjinore.

☐ 2

Për monitorimin dhe vlerësimin e politikave, **ekziston mundësia që** politika të ketë ndikim në barazinë gjinore, megjithatë, treguesit gjinorë nuk janë mjaftueshëm të zbërthyer dhe gjithëpërrfshirës dhe nuk ka plan për monitorimin dhe reflektimin e tyre për të vlerësuar më mirë efektet e politikës mbi gratë, grupet e tjera të cënueshme dhe institucionet e sistemit drejt arritjes së barazisë gjinore.

☐ 3

Për monitorimin dhe vlerësimin e politikave, treguesit gjinorë janë të ndarë dhe gjithëpërrfshirës në mënyrë të kënaqshme, por nuk ka një plan për monitorimin dhe reflektimin e tyre dhe për pjesëmarrjen pjesëmarrëse të grupeve të cënueshme dhe përveç kësaj, barazia gjinore nuk është një nga arsyet kryesore për monitorimin e efekteve të politikës, megjithëse ka **njëfarë** kontributi në promovimin e barazisë gjinore.

☐ 4

Për monitorimin dhe vlerësimin e politikave, treguesit gjinorë janë të ndarë dhe gjithëpërrfshirës në mënyrë të kënaqshme, por nuk ka një plan për monitorimin dhe reflektimin e tyre dhe për pjesëmarrjen pjesëmarrëse të grupeve të cënueshme dhe grave në procesin e vlerësimit dhe përveç kësaj, barazia gjinore nuk është një nga arsyet kryesore për monitorimin e efekteve të politikës, megjithëse ka **një** kontribut të rëndësishëm në promovimin e barazisë gjinore.

☐ 5

Për monitorimin dhe vlerësimin e politikave, barazia gjinore është një nga objektivat kryesore dhe ka rëndësi **thelbësore** në promovimin e barazisë gjinore, në të cilën janë integruar treguesit gjinorë në mënyrë të kënaqshme dhe gjithëpërrfshirëse dhe ka një plan për monitorimin dhe reflektimin e tyre, si dhe për pjesëmarrjen pjesëmarrëse të grupeve të cënueshme dhe grave në procesin e vlerësimit.

Gjetjet dhe rekomandimet për monitorimin dhe vlerësimin e politikës nga perspektiva e BGJ

Kapitulli

Vlerësimi i përgjithshëm

(Shënoni një vlerësim nga 0 në 5)

Gjetjet dhe rekomandimet

Të jepet një shpjegim narrativ për vlerësimin e dhënë në përputhje me kriteret e dhëna (përshkrimin) për kategorinë në tabelën e notimit. Përfshini referenca politikash aty ku është e nevojshme.

Vini në dukje rekomandimet kryesore që do të forconin arsyetimin për monitorimin dhe vlerësimin e politikës nga një këndvështrim BGJPS.

Maksimumi 500 fjalë.

Arsyetimi për miratimin e politikës

Gjetjet

1. Deri në çfarë mase treguesit janë të ndarë sipas gjinisë dhe të përfshira nga aspekti social për të informuar më lehtë për rezultatet e zbatimit të politikave që janë me interes për BGJPS?
2. Deri në çfarë mase proceset dhe organet e përfshira në koordinimin, monitorimin dhe vlerësimin e rezultateve të politikave përfshijnë parimet e BGJPS?

Rezume e shkurtër (jo më tepër se 500 fjalë)

Rekomandimet

Tregoni aktivitetet kryesore që do të përmirësonin zbatimin e politikave nga perspektiva e BGJPS, në përputhje me gjetjet kryesore në rezime.

Rekomandimet kryesore

Fjalor i termave

Barazia gjinore

Ai i referohet të drejtave, përgjegjësisë dhe mundësive të barabarta të grave, burrave, vajzave dhe djemve. Barazia nuk do të thotë që gratë dhe burrat janë të njëjtë, por se të drejtat, përgjegjësitë dhe mundësitë e grave dhe burrave nuk do të varen nga fakti nëse ata kanë lindur si mashkull apo femër. Barazia gjinore nënkupton që interesat, nevojat dhe prioritetet e grave dhe burrave të merren parasysh, duke njohur diversitetin e grupeve të ndryshme të grave dhe burrave. Barazia gjinore nuk është një problem i grave, por duhet të zgjojë dhe të angazhojë plotësisht si burrat ashtu edhe gratë. Barazia midis grave dhe burrave shihet si një çështje e të drejtave të njeriut dhe si një parakusht dhe tregues për një zhvillim të qëndrueshëm shoqëror të fokusuar në nevojat e njerëzve.

Përfshirja sociale

Është një proces me të cilin shoqëria bën përpjekje për të ofruar mundësi të barabarta për të gjithë njerëzit, pavarësisht nga origjina e tyre, në mënyrë që ata të arrijnë potencialin e tyre të plotë në jetë. Përpjekje të tilla përfshijnë miratimin e politikave dhe masave që promovojnë akses të barabartë në shërbimet publike dhe mundësojnë pjesëmarrjen e qytetarëve në proceset vendimmarrëse që ndikojnë në jetën e tyre.

Analiza gjinore

Është një metodë me të cilën ne identifikojmë se si njerëzit, për shkak të identitetit të tyre gjinor ose shprehjes gjinore, mund të trajtohen ndryshe ose të kenë një përvojë të ndryshme në zhvillimin e potencialit ose mundësive të tyre në shoqëri, ndryshe nga të tjerët. Analiza gjinore ndihmon për të kuptuar më mirë pengesat që i pengojnë njerëzit të marrin pjesë në shoqëri dhe proceset e saj në baza të barabarta për shkak të gjinisë së tyre. Është një proces për të kuptuar më mirë dallimet në rolet, përgjegjësitë dhe nevojat e grave dhe burrave në çdo kontekst shoqëror. Ai përfshin shqyrtimin se si ndryshimet dhe pabarazitë gjinore ndikojnë në aspekte të ndryshme të jetës, duke përfshirë aksesin në burime, mundësi dhe pushtet.

Grupet e cënueshme

Grup(et) njerëzish që janë të pafavorizuar dhe që janë më të ndjeshëm ndaj varfërisë dhe padrejtësisë sociale sesa grupet e tjera shoqërore, sepse kanë më pak pushtet, janë të varur nga shoqëria dhe janë më pak të dukshëm.

Grupet e marginalizuara

Ai përshkruan njerëzit që janë plotësisht ose pjesërisht të përjashtuar nga pjesëmarrja në shoqërinë në të cilën jetojnë dhe që nuk mund të ushtrojnë të drejtat e tyre për arsim, punësim, shëndetësi etj., për shkak të karakteristikave të tyre të identitetit dhe për shkak të stigmës dhe diskriminimit social.

Orientimi seksual

Ai i referohet aftësisë së çdo personi për të ndjerë tërheqje emocionale, fizike ose seksuale, si dhe për të pasur marrëdhënie intime dhe seksuale me një person tjetër, pavarësisht nga seksi apo gjinia.

Identiteti gjinor

Ndjenja e brendshme e një personi që e përjeton veten si plotësisht femër, ose plotësisht mashkull, ose që ka karakteristika si të femrës ashtu edhe të mashkullit. Kjo ndjenjë e brendshme mund ose nuk mund të jetë në përputhje me seksin biologjik të personit të caktuar në lindje.

Gjinia

Ka të bëjë me karakteristikat sociale dhe mundësi që lidhen me të qenit burrë dhe grua, marrëdhënieve midis grave dhe burrave dhe vajzave dhe djemve, si dhe marrëdhënieve midis grave dhe burrave. Këto karakteristika, aftësi dhe marrëdhënie ndërtohen nga shoqëria dhe mësohen përmes proceseve të socializimit. Ato janë specifike për kontekstin social dhe kohën dhe janë të ndryshueshme. Gjinia përcakton se çfarë pritët, lejohet dhe vlerësohet nga një grua ose një burrë në një kontekst të caktuar shoqëror. Në shumicën e shoqërive, ka dallime dhe pabarazi midis grave dhe burrave në përgjegjësitë që u caktohen, aktivitetet që ata ndërmarrin, aksesin dhe kontrollin mbi burimet dhe të ardhurat, si dhe mundësitë e vendimmarrjes.

Stereotipat gjinore

Ai u referohet ideve të paramenduara që u atribuojnë në mënyrë arbitrare disa karakteristika dhe role grave dhe burrave, të përcaktuara dhe të kufizuara nga gjinia e tyre.

Integrimi i BGJPS

Ai i referohet përfshirjes së strategjive dhe qasjeve në vlerësimin e politikave/programeve/projekteve, zhvillimit, zbatimit dhe vlerësimit të tyre, me qëllim që të merren parasysh perspektivat e barazisë gjinore dhe përfshirja sociale për një pasqyrim gjithëpërfshirës dhe të përshtatshëm të pabarazive gjinore dhe përjashtimit social.

Ndër-seksioni

Ai i referohet mënyrës në të cilën karakteristikat e shumëfishta të identitetit (si gjinia, raca, seksi, statusi socio-ekonomik, orientimi seksual, paaftësia, identiteti gjinor) kombinohen dhe ndërthuren për të krijuar nevoja të ndryshme mes njerëzve dhe mënyrës në të cilën forma të shumta të diskriminimit (si seksizmi, racizmi, homofobia, diskriminimi klasor) kombinojnë dhe ndërthurin mënyrat e përvojave të shumta të identitetit si rezultat i përvojave të tyre individuale dhe ndërthuren në karakteristikat e tyre individuale. Për shembull, një grua rome që jeton në një zonë rurale dhe ka një paaftësi fizike përballet me karakteristika të shumta identiteti dhe këto identitete do të ndikojnë në mënyrën se si shoqëria do ta trajtojë atë dhe se si ajo do të jetë në gjendje të ushtrojë të drejtat e saj sociale, shëndetësore dhe ekonomike.

Treguesit gjinorë

Janë të dhëna për monitorimin e dallimeve gjinore, ndryshimet që ndodhin me kalimin e kohës dhe që lidhen me karakteristikat gjinore, dhe progresin drejt arritjes së objektivave të barazisë gjinore.

Shtojca A:

Vegël ndihmëse e pyetësorit për analizën e BGJPS

Në tabelën e mëposhtme, për secilën nga pyetjet në udhëzuesin e analizës së politikave, jepen nën pyetje (përmes shembujve specifikë) që duhet të ndihmojnë procesin krijues analitik në hartimin e politikave nga një këndvështrim i BGJPS.

Tabela 1: Vlerësimi i BGJPS për JUSTIFIKIM për miratimin e politikës

Pyetje për verifikim	Shpjegimi
1. A trajtohen në analizën e problemeve dhe sfidave për miratimin e politikës edhe situatat e ndryshme të grave, burrave dhe grupeve të marginalizuara? Merrni parasysh nevojat e tyre sociale, kulturore, ekonomike ose politike.	Nëse fjala është për një Strategji kombëtare për punësim, a janë marrë parasysh nevojat ekonomike të grave si një nga grupet më pak të përfaqësuara të grave në tregun e punës? A shpjegohen kushtet e tyre sociale dhe kulturore që kontribuojnë në pjesëmarrjen e tyre të ulët në tregun e punës (p.sh. niveli i arsimimit apo roli tradicional i grave në familje)?
2. A përfshin analiza e problemeve gjetje nga hulumtimi apo të dhëna statistikore kombëtare që i identifikojnë pabarazitë gjinore apo diskriminimin social?	Strategjia kombëtare për rininë a i referohet disa fakteve/gjetjeve nga hulumtimet e mëparshme përkatëse, në të cilat një grup i cënueshëm të rinjsh ose vajzash janë më të ndjeshëm ndaj diskriminimit (për shembull, për shkak të paaftësisë fizike ose intelektuale) ose ndaj trajtimit të pabarabartë gjatë përdorimit të shërbimeve shëndetësore (për shembull, zgjedhja e gjinekologut parësor)?
3. A mund të lidhet tema(t) e rregulluara në politikë me sfidat apo mospërputhjet që lidhen me pabarazinë gjinore dhe përjashtimin social të grupeve të caktuara të synuara?	A përfshin plani lokal i veprimit për trajtimin e diskriminimit një diskutim për komunitetin LGBTI, personat me aftësi të kufizuara, romët – grupe që shpesh janë subjekt i diskriminimit në shoqëri? Ose, nëse është një plan veprimi lokal për punësim, a janë identifikuar boshllëqe gjinore në lidhje me gratë e punësuara kundrejt burrave të punësuar dhe a është bërë një analizë e faktorëve që kontribuojnë në pabarazi të tilla?
4. A përfshin analiza e arsyeve për miratimin e politikës të dhëna të ndara bazuar në seksin, gjininë, moshën, aftësinë e kufizuar ose baza të tjera të cënueshmërisë sociale?	A përmban plani lokal i veprimit për shëndetësinë të dhëna për përqindjen e pacientëve në nivel komunal që kanë zgjedhur gjinekologun e mbrojtjes parësore? A ka të dhëna se sa është kjo përqindje tek personat me aftësi të kufizuara, apo tek gratë si grupe veçanërisht të cënueshëm?

Pyetje për verifikim	Shpjegimi
5. Nëse në shpjegimin e kushteve nuk paraqiten të dhëna të gjinisë apo të tjera të ndara, a thuhet arsyet pse mungojnë këto të dhëna?	Për shembull, disa tregues janë të papërshtatshëm për t'u ndarë sipas seksit, gjinisë, moshës, aftësisë së kufizuar në planin lokal të veprimit për një mjedis të shëndetshëm.
6. A konsiderohen grupi/at e synuara, në kontekstin e politikës, të përjashtuar apo të marginalizuar nga aspekti social në vend? A mbështetet ky përfundim nga të dhëna dhe fakte të bazuara në prova?	A ka një analizë mirë të argumentuar nga hulumtimet përkatëse, së bashku me statistikën, që tregojnë se komuniteti LGBTI duhet t'i jepet prioritet masave nga Plani i veprimit për barazi dhe mosdiskriminim?
7. A janë kapacitetet e institucionit kombëtar apo lokal që është kyç për zbatimin e politikës të përshtatshme dhe të zhvilluara mjaftueshëm për të qenë në gjendje të veprojnë në përmbushjen e nevojave të grupeve të cënueshme?	A i analizon plani lokal për barazi gjinore anët e forta, dobësitë dhe mundësitë e organit koordinues lokal përgjegjës për monitorimin e barazisë gjinore në nivel komunal? A ka një analizë të aftësive ose kompetencave specifike që kanë nevojë anëtarët e grupit, p.sh., për të kuptuar më mirë nevojat dhe problemet e personave me aftësi të kufizuara?
8. A identifikon analiza e problemit rreziqet e mundshme që do të pengonin zbatimin e politikave dhe a ka një plan për tejkalimin e tyre, nëse ato lindin?	Për shembull, grupet e burrave që do të pengonin në mënyrë aktive fuqizimin ekonomik të grave nga një grup i marginalizuar (p.sh., në një mjedis rom nga burrat romë), dhe një plan për të kapërcyer këtë rrezik do të ishte edukimi i burrave romë për përfitimet sociale të përfshirjes më të madhe të grave romë në tregun e punës.
9. A janë analizuar kapacitetet e shoqërisë civile për të kontribuar aktivisht në avancimin e konceptit të BGJPS në zbatimin e politikave?	A renditen në Planin e veprimit për arsimin OJQ-të që punojnë me personat me aftësi të kufizuara, cilat janë kapacitetet e tyre dhe cilat janë avantazhet e përfshirjes së tyre si partnerë të komunës? A mundet dhe në çfarë mase Plani i veprimit për arsimin mund të jetë më gjithëpërfshirës për personat me aftësi të kufizuara nëse organizatat lokale përfshihen në zbatimin e tij?
10. A ekziston një qasje ndër-sektorale kur analizohen problemet dhe nevojat e grupeve të synuara për të cilët synohet politika? A mendoni se analiza ndër-sektorale është mjaft gjithëpërfshirëse për të përmbushur nevojat e grupeve të ndryshme të cënueshme, grave dhe fëmijëve?	A identifikon politika sociale dhe plani shëndetësor lokal pengesa të ndryshme për aksesin në shërbimet shëndetësore dhe sociale për gratë nga zonat urbane, krahasuar me gratë nga zonat rurale, në nivel komunal apo kombëtar?

Tabela 2: Vlerësimi i BGJPS për ZBATIMIN e politikës

Pyetje për verifikim	Shpjegimi
1. A përfshihen aspektet e pabarazive gjinore dhe përjashtimit social në përcaktimin e objektivave të politikës?	A është renditur punësimi i grave si një nga prioritetet kryesore të politikave në planin vendor të veprimit të punësimit? Në Strategjinë kombëtare për luftën kundër diskriminimit, personat LGBTI nuk vendosen si grup prioritar, por rekomandohen aktivitete të caktuara për tejkalimin e sfidave të diskriminimit ndaj këtij grupi të synuar në sfera të ndryshme të jetës shoqërore.
2. A janë masat e propozuara të politikave të lidhura në mënyrë specifike me gjininë, barazinë gjinore dhe përjashtimin social?	Plani i veprimit lokal për arsimin planifikon ndërhyrje për të rritur nivelin e arsimimit të grave rome? Nëse planifikohen trajnime për arsimin joformal të grave rome, temat e propozuara a u përgjigjen nevojave të tyre për zhvillimin e karrierës dhe janë në përputhje me nevojat e komunës, apo parashikohen trajnime që nuk do të kontribuojnë dukshëm në punësimin e mëtejshëm të grave dhe vetëm do të rrisin pabarazinë?
3. A ekziston mundësia që masat dhe aktivitetet e propozuara të kenë efekt të kundërt, pra të çojnë në një rritje të pabarazisë ose cenueshmërisë sociale?	
4. A mundësojnë masat dhe aktivitetet e propozuara forcimin e rolit dhe ndikimit të gruas në mjedis apo në shoqëri?	Për shembull, a ka plane për të formuar një grup grash viktime të dhunës për mbështetje, për të ndërtuar kapacitetin e grave për sipërmarrje, për të ofruar trajnime për barazi gjinore për burrat si promovues aktivë të barazisë gjinore, për të ofruar mundësi për gratë për të marrë pjesë në hartimin e politikave në nivel komunal, për të mbështetur të rinjtë në arsim për të kapërcyer stereotipat gjinore dhe rolin tradicional të grave?
5. A mundësojnë masat dhe aktivitetet e propozuara përmirësimin e statusit dhe kapaciteteve (aftësive, njohurive) të grupeve të cenueshme dhe të marginalizuara në mjedis apo në shoqëri? Cilët janë këto grupe dhe a kanë rëndësi të veçantë për të përmbushur objektivat e përcaktuara në politikë?	Për shembull, në politikën e punësimit zgjidhen personat me aftësi të kufizuara të ndryshme, u ofrohet trajnim për të ndërtuar aftësi sipas shkallës së aftësisë së kufizuar; ka aktivitete për të rritur aksesin në shërbimet shëndetësore për emigrantët/refugjatët; Ka masa për rritjen e pjesëmarrjes së personave me aftësi të kufizuara në hartimin e politikave në nivel lokal.

6. A përmenden në politikë aktivitete dhe masa për përfshirjen e aktorëve të ndryshëm që do të forconin promovimin dhe avokimin e BGJPS në hapësirën publike?	A planifikon Strategjia kombëtare për barazinë gjinore të ofrojë trajnime për BGJPS për përfaqësuesit e institucioneve shtetërore? A merren parasysh dallimet në përzgjedhjen e pjesëmarrësve nga institucionet shtetërore (p.sh. gra rome, persona me aftësi të kufizuara). A është planifikuar pjesëmarrja e OJQ-ve që përfaqësojnë nevojat e disa komuniteteve të marginalizuara në trajnime?
7. A përfshin politika aktivitete për ndarjen dhe shkëmbimin e njohurive dhe përvojave ndërmjet aktorëve të ndryshëm për çështje me interes për BGJPS? Apo, a përfshihen aktivitete për të vlerësuar çështjet specifike gjinore për të vlerësuar ndikimin e pabarazive gjinore në fuqizimin e grave apo grupeve të marginalizuara?	A planifikon Strategjia kombëtare për mbrojtjen nga dhuna ndaj grave dhe dhuna në familje të organizojë takime ndërmjet organizatave të shoqërisë civile dhe qendrave të punës sociale për të përmirësuar parandalimin e dhunës në familje, mënyrën e referimit të viktimave dhe një koordinim më të mirë? Ose punëtori me aktorë të ndryshëm për të diskutuar shkallën në të cilën plani i veprimit i komunës për punësim është efektiv në rritjen e pjesëmarrjes së grave në tregun e punës dhe çfarë duhet përmirësuar apo ndryshuar.
8. A paraqiten organizatat e shoqërisë civile si zbatuese të disa aktiviteteve të politikave në përputhje me përvojën dhe ekspertizën e tyre në fushën e BGJPS? A është përfshirja e tyre adekuate për të arritur objektivat e politikës?	A janë të listuara OJQ specifike që kanë përvojë dhe ekspertizë në punën për çështjet gjinore apo grupet e marginalizuara? A janë disa OJQ përgjegjëse për zbatimin e aktiviteteve në planin e veprimit? A ka ndonjë aktivitet të përbashkët mësimor dhe koordinues të planifikuar për BGJPS ndërmjet pushtetit lokal dhe OJQ-ve lokale?
9. A janë aktivitetet e politikave në përputhje me Ligjin për mundësi të barabarta për gratë dhe burrat dhe a kontribuojnë ato në zbatimin e tij? Nëse ka devijime ligjore, si mund të kapërcehen devijimet për të harmonizuar parimet BGJPS nga politika me rregulloren ligjore?	Në cilat nene/detyrime të Ligjit për mundësi të barabarta, plani i veprimit lokal për luftën kundër diskriminimit kontribuon në forcimin e BGJPS? A ka ndonjë aktivitet që është në kundërshtim me nenet e ligjit? A do të kontribuojë ndjeshëm plani i veprimit në avancimin e BGJPS në nivel lokal në përputhje me rregulloret ligjore apo nuk do të ketë një ndikim të rëndësishëm?
10. A janë masat e politikave të përshtatshme dhe plotësuese me objektivat dhe aktivitetet e parashikuara në Strategjinë kombëtare për barazinë gjinore? A ka devijime të mëdha dhe si mund të kapërcehen ato për të përafëruar parimet e politikës BGJPS me Strategjinë kombëtare?	Në cilat pjesë/aktivitete të Strategjisë kombëtare kontribuon plani lokal i veprimit për luftën kundër diskriminimit në forcimin e BGJPS? A ka aktivitete që janë në kundërshtim me parimet e Strategjisë kombëtare? A do të kontribuojë ndjeshëm plani i veprimit në avancimin e BGJPS në nivel lokal në përputhje me politikat kombëtare apo nuk do të ketë një ndikim të veçantë?

11. A përfshihet një qasje ndër-sektoriale në masat dhe aktivitetet e politikave, për t'iu përgjigjur në mënyrë adekuate nevojave të grupeve të ndryshme shoqërore²³?

A identifikon plani lokal i veprimit shëndetësor pengesa të ndryshme për aksesin e shërbimeve shëndetësore për gratë nga zonat urbane në krahasim me gratë nga zonat rurale? A janë analizuar në mënyrë specifike nevojat shëndetësore të grave me aftësi të kufizuara?

12. A janë përmendur burimet e financimit ose burime të tjera për zbatimin e aktiviteteve për avancimin e konceptit BGJPS brenda kornizës së politikave?

A ka institucione të listuara në aktivitetet e BGJPS si organe përgjegjëse për zbatimin e këtyre aktiviteteve nga Plani kombëtar i veprimit për barazinë gjinore? A tregohet se ku do të ndahet buxheti për zbatimin e tyre (program i veçantë, projekt ndërkombëtar apo i ngjashëm)? A planifikon Strategjia kombëtare për luftën kundër diskriminimit buxhete për trajnime për sensibilizimin e përfaqësuesve të organeve shtetërore për çështjet LGBT, apo për marrjen e njohurive për mjete të ndryshme monitorimi dhe vlerësimi?

²³ Për shembull, janë përshkruar veprime specifike për të përmirësuar aksesin në shërbimet gjinekologjike për gratë nga zonat rurale, krahasuar me gratë nga zonat urbane.

Tabela 3: Vlerësimi i BGJPS për MONITORIM DHE VLERËSIM të politikës

Pyetje për verifikim	Shpjegimi
1. A parashikohet mbledhja e të dhënave sipas gjinisë, moshës, paaftësisë (apo formës tjetër të përjashtimit) për të vlerësuar efektivitetin e zbatimit të politikës përkatëse për BGJPS?	A parashikon Plani i veprimit për barazinë gjinore mbledhjen e të dhënave për viktimat e dhunës në bazë të aftësisë së kufizuar dhe përkatësisë etnike apo karakteristikave të tjera sociale?
2. A parashikon politika themelimin e një organi monitorues dhe vlerësues dhe nëse po, a përfshihen në mënyrë specifike aspektet e BGJPS si pjesë e detyrave të tyre? A përfshihen gratë dhe grupet e marginalizuara në trup dhe në planin e monitorimit dhe vlerësimit të politikave?	Në Planin kombëtar të veprimit për arsimin të themeluar nga Ministria e Arsimit dhe Shkencës për të monitoruar treguesit e suksesit të planit, a janë përfshirë aktivitetet që lidhen me BGJPS? A thuhet se cilat OJQ do të marrin pjesë apo si do të mundësohet pjesëmarrja e sektorit të shoqërisë civile që punon për çështjet gjinore dhe grupeve të marginalizuara në këtë organ?
3. A parashikon plani i monitorimit takime rishikimi me aktorë të ndryshëm për të diskutuar nëse dhe në çfarë mase koncepti BGJPS është marrë parasysh në zbatimin e politikave?	A ka një organ specifik koordinues ose monitorues dhe vlerësues që mbledhet periodikisht dhe diskuton zbatimin e aktiviteteve dhe mësimet të nxjerra nga BGJPS, me qëllim përmirësimin e strategjive dhe qasjeve për përfshirjen në BGJPS?
4. A janë treguesit në planin e monitorimit të ndjeshëm ndaj gjinisë dhe përfshijnë nevojat e grupeve të caktuara të cenueshme apo të marginalizuara? (A ka një qasje ndër-sektoriale se si vendosen treguesit që janë kuptimplotë për monitorimin e rezultateve të politikave?)	Plani i monitorimit dhe vlerësimit për parandalimin dhe mbrojtjen nga diskriminimi a planifikon monitorimin e rasteve në baza të ndryshme? A ka një konsensus mbi bazën e të cilave do të monitorohen rastet e diskriminimit dhe a përjashtohen disa grupe të synuara që janë veçanërisht të cenueshme ndaj stigmës dhe diskriminimit (p.sh., identiteti gjinor dhe orientimi seksual)?
5. A janë specifikuar mjetet për mbledhjen dhe analizimin e treguesve gjinorë dhe cili institucion është përgjegjës?	A përcakton plani lokal i veprimit për punësimin se si dhe cili institucion është përgjegjës për mbledhjen dhe raportimin mbi treguesin: personat e punësuar me aftësi të kufizuara?
6. A është planifikuar një vlerësim dhe rishikim periodik i politikës , për të vlerësuar ndikimin e saj në promovimin e BGJPS në afat të mesëm?	Nëse janë planifikuar kërkime/studime në kuadër të Planit të veprimit për punësim, a tregohet se një nga qëllimet e tyre është vlerësimi i rëndësisë, efikasitetit dhe efektivitetit të zbatimit të tij nga këndvështrimi i BGJPS?

Shtojca B

Semafori BGJPS – Një udhëzues i shpejtë për vlerësimin e politikave

Politika NUK është e ndjeshme ndaj BGJPS

Koncepti i BGJPS mungon plotësisht

Normat gjinore dhe marrëdhëniet e pabarabarta të pushtetit ose mundësitë e mundshme për përfshirje sociale nuk merren parasysh në zhvillimin dhe zbatimin e politikave. Nuk ka të dhëna të ndara sipas gjinisë, racës, aftësisë së kufizuar, statusit ekonomik ose arsyeve të tjera të marginalizimit. Nuk ka asnjë diskutim apo analizë se si gjinia apo përjashtimi i grupeve të caktuara shoqërore në mjedisin ku zbatohet politika do të ndikojë në avancimin e barazisë gjinore dhe përfshirjes sociale.

Qëndrim shfrytëzues ndaj BGJPS

Politika përforcon pabarazitë gjinore dhe përjashtimin social të grave dhe grupeve të caktuara të cenueshme dhe të marginalizuara. Për shembull, plani lokal i veprimit i një komune përfshin aktivitete që presin që nënat e papuna të dalin vullnetare së bashku me nxënësit (fëmijët e tyre) në shkollë për të promovuar një mjedis të shëndetshëm, por pa marrë asnjë kompensim për të apo ndonjë përfitim tjetër të drejtpërdrejtë nga aktiviteti. Përfshirja e masave të tilla shfrytëzon punën e papaguar të grave dhe thellon më tej cenueshmërinë e tyre ekonomike.

Aspektet e BGJPS nuk njihen

Normat gjinore dhe pabarazitë sociale njihen si aspekte kyçe të kontekstit në të cilin zbatohet politika, por nuk ka masa dhe objektiva specifike se si të adresohen sfidat që lidhen me gjininë dhe përjashtimin social.

Politika është e ndjeshme ndaj BGJPS

Ka një përshtatje ndaj BGJPS

E njeh nevojën për të përfshirë BGJPS në politikë dhe parashikon masa që lidhen me gjininë, racën, aftësinë e kufizuar dhe dallimet e tjera sociale për të arritur qëllimet. Për shembull, masat adresojnë nevojat praktike të grave për qasje në metodat e planifikimit familjar, por nuk trajtojnë shkaqet kryesore të sfidave të aksesit të pamjaftueshëm në kontracepsion, që ndikon në pabarazitë gjinore. Kjo mund të konsiderohet si një “mundësi e humbur” për të bërë një hap të vërtetë drejt ndryshimit të normave gjinore. Megjithatë, këto politika përfaqësojnë një hap të parë kritik drejt avancimit të barazisë gjinore dhe transformimit të përfshirjes sociale.

Qasje transformuese (gjithëpërfshirëse) ndaj BGJPS

Politika përfshin në mënyrë gjithëpërfshirëse përfshirjen dhe transformimin e roleve gjinore dhe gjinore, si dhe pabarazitë sociale, për të arritur ndryshime të qëndrueshme, barazi gjinore dhe përfshirje sociale të grupeve të përjashtuara. Stereotipet gjinore dhe normat diskriminuese po “sfidohen” dhe politika kërkon të riformësojë marrëdhëniet e pabarabarta të pushtetit midis grupeve shoqërore, djemve dhe vajzave, burrave dhe grave nëpërmjet ndryshimeve në role, statusit në shoqëri dhe rishpërndarjes së burimeve.

Shtojca C

Lista kontrolluese për përfshirjen e BGJPS në politika

Kjo listë për kontroll është një vegël e dobishme për të analizuar përfshirjen e BGJPS në politika, e cila mund të zbatohet si një metodë alternative ndaj kornizës së propozuar më parë (edhe pse, në parim, të dy mjetet janë mjaft të ngjashme). Ai përfaqëson një përshtatje specifike të mjetit që doli nga vitet e kërkimit në programimin e ndihmës zhvillimore të FCDO²⁴ në Nepal nga Adam Smith International, me mbështetjen e Ambasadës Britanike në Katmandu.

1. Analiza e BGJPS

Shënime, gjetje:

A përfshin politika një analizë operacionale dhe ndër-sektoriale të barazisë gjinore dhe përfshirjes sociale mbi barrierat dhe problemet e tjera me të cilat përballen gratë dhe grupet e cënueshme? A është përdorur analiza BGJPS në hartimin dhe zbatimin e masave dhe ndërhyrjeve të politikave, përfshirë përshtatjen e tyre sipas nevojave? A planifikon politika të kryejë një analizë të vazhdueshme BGJPS për të informuar nevojën për rishikim të ndërhyrjeve dhe masave?

PO
PJESËRISHT
JO

2. Ndërhyrjet e fokusuara të BGJPS

Shënime, gjetje:

A përfshin politika ndërhyrje që janë të fokusuara në mënyrë specifike në BGJPS, dhe të cilat më parë bazohen në analizën BGJPS? A pritet që rezultatet e këtyre ndërhyrjeve të çojnë në ndryshime reale, për shembull, fuqizimin ekonomik të një grupi të caktuar, ndryshimin e sjelljes, apo të ndikojnë në ndryshime pozitive në ndonjë sferë të jetës shoqërore? A ka një lidhje të qartë në politikë ndërmjet ndërhyrjeve që janë specifike për BGJPS dhe ndërhyrjeve të tjera që planifikohen të zbatohen?

PO
PJESËRISHT
JO

3. Pjesëmarrja dhe përfshirja

Shënime, gjetje:

A bën politika përpjekje për të përfshirë gratë dhe grupet e marginalizuara për të adresuar nevojat e tyre themelore dhe për të marrë parasysh pengesat që i pengojnë ato të marrin pjesë në proceset sociale? A i specifikon politika qartë grupet e synuara që synon të mbulojë, duke përfshirë ato që përballen me forma të shumta diskriminimi? A është përdorur analiza BGJPS në zhvillimin e strategjive që inkurajojnë pjesëmarrjen e grupeve të ndryshme të cënueshme dhe grave në zbatimin e politikave?

PO
PJESËRISHT
JO

²⁴ Foreign, Commonwealth & Development Office.

4. Partneritetet

Shënime, gjetje:

A planifikon politika të krijojë partneritete me organizatat që punojnë me gratë dhe grupet e marginalizuara për qëllime të ndryshme në zbatimin e saj?
A përputhet profili i partnerëve me profilin e grupeve të marginalizuara që programi po përpiqet të arrijë?
A e forcon fokusin e BGJPS në të gjithë politikën përfshirja e partnerëve, apo është më shumë deklarative?

PO
PJESËRISHT
JO

5. Buxheti

Shënime, gjetje:

A tregon politika burimet e financimit për ndërhyrje të veçanta BGJPS dhe a ka buxhete specifike për zbatimin e këtyre ndërhyrjeve?
A përfshin politika buxhete specifike për aspektet e brendshme të zbatimit të saj (p.sh., trajnim për ekipin koordinues, ose për partnerë për tema të tilla si barazia gjinore, diskriminimi ose analiza BGJPS) ose për aspektet e jashtme (ndërhyrjet në program)?
A përfshin politika aspekte për përcjelljen e kostove të ndërhyrjeve specifike që lidhen me BGJPS?

PO
PJESËRISHT
JO

6. Rreziqet

Shënime, gjetje:

A i merr politika parasysh rreziqet e mundshme që lidhen me përfshirjen e BGJPS në ndërhyrje (për shembull, reagimet e komunitetit ndaj përpjekjeve të politikave për të bërë ndryshime që bien ndesh me normat tradicionale, ose drejtimin e burimeve drejt grupeve të caktuara të marginalizuara që nuk janë të pranueshme shoqërisht në shoqëri)?
A janë bërë përpjekje adekuate brenda kornizës së politikave për të zbutur efektet e rreziqeve të perceptuara që lidhen me përfshirjen e ndërhyrjeve specifike BGJPS?
A po monitorohet ndonjë nga rreziqet e perceptuara që lidhen me përfshirjen e ndërhyrjeve specifike BGJPS si pjesë e proceseve të përgjithshme të menaxhimit të rrezikut të politikave?

PO
PJESËRISHT
JO

Numri

Aktivitet (për përmirësim)

1

2

3

4

5

Bibliografia

1. HM Government and CSSF Global MEL Partnership (2022). "CSSF GESI Guidance Marker".
<https://assets.publishing.service.gov.uk/media/66670bb43d0e9a43f75f63cb/ISF_GESI_Marker_Guidance_.pdf>
2. Adam Smith International and British Embassy Kathmandu (2024). "Gender Equality and Social Inclusion Mainstreaming Research. Final Report".
<https://assets.publishing.service.gov.uk/media/663e0f65b7249a4c6e9d3264/EACDS_2215_Nepal_BEK_GESI_Final_Report_24_04_19.pdf>
3. USAID (2020). "Gender Equity & Social Inclusion in Project Management Workbook".
<https://pdf.usaid.gov/pdf_docs/PA00Z4P5.pdf>
4. International Development Partners Group, Nepal (2017). "A Common Framework for Gender Equality & Social Inclusion".
<https://un.org.np/sites/default/files/doc_publication/201901/GESI_%20Framework_English_%2020.07.2017_opt.pdf>
5. World vision (2020). "A Toolkit for Integrating Gender Equality and Social Inclusion. In Design, Monitoring and Evaluation".
<https://wvusstatic.com/evidence/docs/GESI-in-DME-Toolkit_English-2023-FINAL.pdf>
6. World Vision (2023). "Gender Equality and Social Inclusion. Approach and Theory of Change".
<https://www.wvi.org/sites/default/files/2023-07/WV-GESI-Approach-Theory-of-Change-2nd-Edition-2023_0.pdf>
7. IPPF (2019). "Gender equality toolkit for IPPF Member Associations: Gender Assessment Tool".
<https://www.ippf.org/sites/default/files/2019-07/Gender_%20assessment_%20tool_%20-%20English.pdf>
8. Girls' Education Challenge (2019). "Gender Equality and Social Inclusion (GESI) Self-Assessment Tool for Projects Guidance Document".
<https://hc.girlseducationchallenge.org/media/uhqpl52c/gesi_tool_external_october_2019.pdf>
9. Foreign Commonwealth & Development Office and UK International Development (2023). "How to Guidance Note on Gender Equality and Social Inclusion".

Botimi:

HERA – Asociacioni për Edukim Shëndetësor dhe Hulumtim

Redaktor:

HERA – Asociacioni për Edukim Shëndetësor dhe Hulumtim

Titulli i origjinalit:

Рамка за вклучување на родовата еднаквост и социјалната инклузија во креирање на политиките на Република Северна Македонија

Lekturimi:

Violeta Tancheva Zlateva

Dizajni:

Teano Kardula

Përkthimi nga gjuha maqedonase:

Gramoz Shabani

Vendi dhe viti i botimit:

Shkup, 2025

HERA – Asociacioni për edukim shëndetësor dhe hulumtim

www.hera.org.mk

